Lausunto Kuhmon kaupungin hyvinvointi- ja sivistysvaliokunnalle kirjastoautotoiminnan lakkauttamisesta

Lausunnon antaja: Kuhmon kaupungin vanhus- ja vammaisneuvosto

Hyvinvointi- ja sivistysvaliokunta on pyytänyt vanhus- ja vammaisneuvoston lausuntoa kirjastoautotoiminnan lakkauttamisesta 1.1.2027 alkaen.

Lausunto:

Vanhus- ja vammaisneuvosto kiittää siitä, että hyvinvointi- ja sivistysvaliokunta on halukas kuulemaan lausunnot vanhus- ja vammaisneuvostolta, nuorisovaltuustolta ja maaseudun neuvottelukunnalta sekä varaa vaikuttamismahdollisuudet kaikille hallintolain 41 §:n mukaisesti.

Hyvinvointi- ja sivistysvaliokunnan 17.9.2026 kokouksen pykälässä 116 esitellään kirjastoauton nykytilaa, käyttäjämääriä, kustannuksia sekä perusteita sille miksi toiminnan arviointi on tullut ajankohtaiseksi. Esittelyssä käy myös ilmi, että jotain vaihtoehtoisia ratkaisuja kirjastoautopalvelun säilyttämiseksi on selvitetty.

Kuhmon vanhus- ja vammaisneuvosto pitää kuitenkin tärkeänä, että tehdään kattava vaikutusten arviointi kirjastoauton lakkauttamisen vaikutuksista ikääntyneisiin, vammaisiin ja muihin erityisesti lähipalveluista riippuvaisiin kuntalaisiin.

Kuhmo on pinta-alaltaan laaja kunta, jossa välimatkat keskustan palveluihin ovat monille kuntalaisille pitkiä. Kirjastoauto on mahdollistanut kirjastopalvelujen saatavuuden niille asukkaille, joilla ei ole omaa autoa tai ajokorttia tai joilla ei ole mahdollisuutta käyttää julkista liikennettä.

Kirjastoauto ei ole ainoastaan kirjojen ja muun aineiston lainauspaikka. Se on myös tärkeä, kohtaamisen, kulttuurin, tiedon ja yhteisöllisyyden paikka. Erityisesti ikääntyneille ja vammaisille kuntalaisille kirjastoauton pysäkki voi olla merkittävä lähipalvelu ja sosiaalinen kohtaamispaikka.

Neuvosto katsoo, ettei kirjastoauton lakkauttamista tule tarkastella ainoastaan toiminnan kustannusten tai uuden auton hankintahinnan näkökulmasta. Päätöksessä tulee arvioida myös lakkauttamisen vaikutukset kuntalaisten yhdenvertaisuuteen, palvelujen saatavuuteen, yksinäisyyteen, osallisuuteen ja kylien elinvoimaan.

Vanhus ja vammaisneuvoston esitys Kuhmon kaupungin hyvinvointi- ja sivistysvaliokunnalle:

Vanhus- ja vammaisneuvoston mielestä kaupungin tulisi selvittää laajemmin vaihtoehtoisia ratkaisuja kirjastoautotoiminnan säilyttämiseksi. Tällaisia vaihtoehtoja voisivat olla esimerkiksi pienemmän ja kustannuksiltaan edullisemman auton käyttö, palvelun jatkaminen nykyistä harvemmalla mutta säännöllisellä reittipalvelulla sekä kirjastoauton palvelutarjonnan laajentaminen (esim. vanhusten Digi ja neuvontapalvelu).

Kuhmon vanhus- ja vammaisneuvosto korostaa, että taloudellisten säästöjen ohella tulee arvioida myös päätösten pitkäaikaiset vaikutukset kuntalaisten hyvinvointiin ja yhdenvertaisuuteen.

Kirjastoauto tuo tiedon, kulttuurin ja kohtaamisen lähelle kuntalaista. Erityisesti ikääntyneiden ja vammaisten näkökulmasta kyse on tärkeästä lähipalvelusta, jonka merkitystä ei tule arvioida pelkästään euroissa.

Kuhmossa 26.10.2026

Kuhmon vanhus- ja vammaisneuvosto